

ra de dilationibus, & Angel. in Authent. de Non alien. aut permut. §. Scire, collat. 2. & Jas. in leg. 2. Cod. de Jure emphyt. num. 170. Quod limita & intellige quando unaquaque schedula est facta de per se quolibet anno; secus verò si una sola pro omnibus tribus: ita Bald. in dicta leg. 2. de Dotis promis.

TEXT. LXIX.

Ninguno pueda facer donacion de todos sus bienes, aunque la faga solamente de los presentes.

Id est:

Nullus possit omnium suorum bonorum donationem facere, etiamsi eam faciat tantum presentium.

COMMENTARI II

In Legem LXIX.

SUMMARIUM.

- 1 Donatio omnium bonorum presentium & futurorum de jure communi non valebat; hodie tamen per nostram legem non valet donatio presentium tantum.
- 2 An donatio ista bonorum presentium valeat saltem in aliquo?
- 3 An ista donatio omnium bonorum presentium valeat, si donator aliquid sibi reservavit?
- 4 An ista donatio invalida omnium bonorum firmatur juramento?
- 5 An ista donatio omnium bonorum valeat si fiat causa mortis?
- 6 An donatio omnium bonorum facta Ecclesie vel pio loco valeat?

Nota ex ista lege unicam & principalem conclusionem ejus: quod hodie in isto regno nemo potest alteri donare omnia bona sua presentia. Pro cujus perfecta declaratione dico & presuppono: quod de jure communi licet nemo possit donare omnia bona sua presentia futura; (quia in effectu est pactum & promissio de succedendo, & eum heredem post mortem relinquendi, quæ non valet ipso jure, nec ex ea oritur aliqua actio nec obligatio civilis vel naturalis: text. est in leg. Stipulatio hoc modo concepta. ff. de Verborum obligation. text. in leg. Tres fratres. §. Idem respondit, el 1. ff. Pro socio. textus in leg. Ex eo. Cod. de Inutil. stipul. textus in l. Hereditas. Cod. de Pactis conventis;

textus in leg. Cum donationis, in fin. Cod. de Transact. textus in leg. Pactum quod dotali. Cod. de Pactis. Cujus prima ratio est, quia tale pactum & promissio est contra bonos mores. Secunda, quia inducit votum captandæ mortis; Tertia, quia aufert liberam facultatem testandi, cum non habeat nec possit habere bona ex quibus testetur: ita probant prædicta jura, & probat etiam textus in leg. Si unus. §. Illud. ff. de Pactis, textus in leg. Convenire. ff. de Pactis dotat. textus in cap. Ne captandæ de concession. præbend. lib. 6. textus in leg. 1. Cod. de Sacros. Eccles. & tenent Bartol. Alber. & communiter DD. in dict. leg. Stipulatio hoc modo concepta, adeo quod, etiamsi tale pactum de succedendo, vel promissio & donatio omnium bonorum presentium & futurorum sit reciproca inter duos vel plures, non valet: ita probat textus singularis & unicus in leg. de Fideicommiss. Cod. de Transact. ubi disponitur, quod valet & tenet inter duos vel plures renuntiatio & donatio hæreditatis & futuræ successionis jam sibi delatæ ab aliquo defuncto virtute fideicommissi reciproci: ergo secus est in pacto & donazione etiam reciproca inter duos vel plures de sua propria hæreditate viventium: & ad hoc reputat singularem & unicum Bald. & communiter DD. ibi. Ex quibus rationibus & qualibet earum, & ultra eas, ex eo quod ista lex est prohibitiva, infertur clarè quod non potest renuntiari; argumento textus juncta Glossa ordinaria & communi opinione, in leg. 1. & per tot. Cod. de Fidejussores dotium dentur.) Tamen bene potest quis donare omnia bona sua presentia mobilia & immobilia, jura & actiones: text. est notabilis & expressus in leg. Omnes. §. Lucius. ff. de His quæ in fraud. cred. & ibi notant & commendant Gloss. ordinaria, Bartol. Alber. Angel. Cuman. & communiter DD. text. in l. Si quis argentum. §. Sed & si quis universitatis. Cod. de Donat. & ibi notabiliter & communiter Bald. Angel. & alii DD. text. in §. Sin autem, ejusdem leg. text. in leg. 4. vers. Sane. Cod. de Contrab. emption. text. in l. Si unquam. Cod. de Revoc. don. & idem disponit lex 1. tit. 4. part. 5. tenet Bartol. in dict. leg. Stipulatio hoc modo concepta, de Verborum oblig. column. 2. in med. & ibi communiter DD. idem Bartol. in leg. Post contractum. ff. de Donat. idem Bartol. & communiter DD. post Gloss. ibi, in leg. fin. Cod. de Pactis, Gloss. in §. Item si quis in fraudem, Inst. de Actio. & ibi Faber. & communiter DD. Cujus ratio erat, quia poterat acquirere & habere bona in futurum, & in eis habere heredem, quæ non veniebant in donatione, & præsumptio juris est quod acquireret; argumento text. in l. Si defunctus. Cod. Arb. tutel. unde meritò talis donatio valebat. Hodiè tamen donatio

tio bonorum presentium tantum non valet nec tenet per nostram legem, & corrigitur jus commune; & idem videbatur antea disponere lex 7. tit. 12. lib. 3. For. II. Cujus ratio potest esse: quia ex tam immensa donatione præsumitur fraus, secundum Palac. Rub. & Glossatores hic. Sed certè ista ratio non concludit, nec est tenenda; quia etiam in donatione presentium & futurorum non præsumitur; ergo nec in ista. Unde dic, quod ratio vera potest esse principaliter favore subditorum, & secundariò favore reipublicæ; quia convenit donanti & reipublicæ, ne quis prodigaliter utatur substantia sua, & perdat bona sua; argumento textus in leg. Imperat. ff. Ad Treb. textus in §. final. Instit. de His qui sunt sui vel alien. jur. textus in leg. unica. §. final. Cod. de Caduc. tollen. textus in Authent. de Hæred. & fal. vers. Incurrunt, collat. 1. textus in Authent. Ut judices sine quoque suffragio. vers. Cogitatio, collat. 2.

2 Circa quam primò quæro, an ista donatio bonorum tantum presentium valeat saltem in aliquo? Et breviter & resolutivè teneo quod non; quia non est major ratio quod valeat in una parte vel re quàm in alia; & probat textus notabilis & expressus in leg. Si libertus minorem. §. Si quis plures. ff. de Jure patronat. ubi disponitur, quod donatio plurium rerum uno contextu facta in fraudem & prohibitionem legis, ipso jure & totaliter est nulla, etiam respectu eorum quæ separatim de per se valere poterant: & ibi communiter notant DD. antiqui. Confirmatur etiam: quia donatio omnium bonorum presentium & futurorum adeo est nulla & reprobata à jure, ut non valeat etiam in presentibus, in quibus de jure communi valere poterat si fieret sola & de per se: ita Bald. in leg. fin. Cod. de Pactis, penultim. column. Paul. & magis communiter DD. Roman. Alexand. & communiter etiam DD. in dict. leg. Stipulatio hoc modo concepta, Imol. & alii DD. in Rubr. extra, de Testam. licet Barr. relinquat indecisum in dict. leg. fin. Cod. de Pactis, Nec obstat textus notabilis in leg. Sancimus vers. 1. Cod. de Donat. ubi habetur, quod donatio quæ excedit 300. & hodiè 500. solidos, valet saltem in quantitate in qua non requiritur insinuatio: text. in §. Sin autem ejusdem leg. textus in l. 9. tit. 4. part. 5. Quia respondeo, quod ibi erat certa quantitas expressè taxata & determinata à lege, in qua poterat valere donatio; sed in nostro casu non est taxata quantitas, res vel summa in qua possit valere. Confirmatur etiam; quia aliàs diceremus quod valeret donatio, excepto uno nummo, vel aliqua re minima; & in terminis ita declarat subtiliter Bald. in dict. leg. final. Cod. de Pactis.

3 Secundò quæro, an talis donatio omnium

bonorum presentium valeat, si donator reservavit sibi aliquam rem vel quantitatem, ex qua testari possit? Et breviter teneo quod sic; quia tunc cessat ratio fundamentalis impeditiva testamenti: dum tamen sit aliqua res vel quantitas notabilis, & non ita parva, tenuis, & minima, quod non sit in consideratione: ita Bartol. in dicta leg. Stipulatio hoc modo concepta, de Verborum oblig. column. 2. num. 6. & ibi communiter DD. & idem est si donator reservasset sibi usum fructum bonorum per tempus vitæ suæ; quia de fructibus perceptis vel pretio eorum poterit testari: ita notat Paul. de Castr. in dicta leg. Stipulatio hoc modo concepta, in finalib. verb. & ibi Alexand. column. 7. num. 18. & Jas. column. 7. versic. Secundò per illam doctrinam infertur, & est communis opinio, licet Paul. de Castr. teneat contrarium in leg. final. Cod. de Pactis penultim. column. num. 10.

4 Tertio quæro, an talis donatio omnium bonorum presentium firmetur juramento? Et videtur quod non, per sequentia: Primò, quia sicut donatio omnium bonorum presentium & futurorum (quæ non valet de jure communi, quoniam est contra bonos mores, & inducit votum captandæ mortis, & aufert donanti libertatem testandi) non firmatur juramento; ut in cap. Non est obligatorium, de Regul. jur. in 6. & in leg. Non est dubium. Cod. de Il. & in terminis tenet Bartol. & communiter DD. in leg. Stipulatio hoc modo concepta. ff. de Verborum obligat. Bald. in leg. final. Cod. de Pactis, penultim. column. & ibi etiam communiter DD. ita hodiè in nostro regno non valet donatio omnium bonorum presentium tantum; sed est prohibita & reprobata: ergo similiter eadem ratione non debet firmari juramento. Secundò, quia quando contractus prohibetur ratione publicæ utilitatis, non firmatur juramento: textus est in cap. Si diligenti de foro compet. & ibi Glossa ordinaria, & communiter DD. tenet etiam magistraliter Bartol. in leg. Si quis pro eo. ff. de Fidejussor. column. 3. Abb. & Canonistæ in cap. Cum contingat. de Jurejur. column. 4. sed donatio omnium bonorum censetur hodiè prohibita per nostram legem Tauri favore reipublicæ: ergo non firmetur juramento. Tertio facit, quia legi prohibitive non potest etiam cum juramento renuntiari, maxime quando prohibitio dirigitur ad personas: ista est doctrina & theoricæ magistralis Bartol. in dicta leg. Si quis pro eo. ff. de Fidejussor. column. 4. idem Bart. in Authent. Sacramenta pubertum. Cod. Si advers. vind. idem Bart. in leg. Prætor. ait. ff. de Novi oper. nunt. sed nostra lex expressè dirigit prohibitionem ad personas: quia dicit: Ninguno pueda facer donacion, &c. ergo non firmatur juramento.

Quar-

Quarto facit, quia donatio excedens quingentos solidos, quæ est prohibita à lege sine insinuatione, non firmatur juramento: ita Bald. in leg. Illud Cod. de Sacrosancti. Eccles. column. 5. & quest. 5. idem Bald. in leg. Data Cod. de Donat. Roman. in leg. Modestinus. ff. de Donat. ergo eodem modo & ratione ista donatio omnium bonorum absolute prohibita à nostra lege, non firmatur juramento: & ita expressè tenet & determinat Palac. Rub. hic in fin. & Didac. de Castill. hic.

Sed, his non obstantibus, ego teneo contrariam sententiam, imò quòd talis donatio omnium bonorum præsentium tantum firmetur juramento hodiè in nostro regno. Primò, quia contractus nullus & à jure reprobatus, ex quo nulla penitus oritur actio nec obligatio, firmatur juramento de jure Canonico; ut alienatio rei dotalis, contractus minoris, donatio inter patrem & filium, donatio inter virum & uxorem, renuntiatio futuræ successionis, & similis contractus: textus est in cap. Cum contingat, de Jurejur. textus in cap. Licet mulieres, eodem tit. lib. 6. textus in Authen. Sacramenta puberum. Cod. Si advers. vind. textus in cap. Quamvis, Pactum de pactis, lib. 6. Ex quibus infertur, quòd hodiè in nostro regno, licet donatio arrharum sit prohibita & non valeat ultra decimam partem bonorum, ut in leg. 1. tit. 2. lib. 3. For. II. & in leg. 50. In his II. Tauri, tamen valebit & tenebit cum juramento: ita tenet Palac. Rub. in repetit. cap. Per vestras, de Donation. inter virum & uxorem, super Rub. fol. 14. column. 2. licet Glossa in dicta leg. 1. velit contrarium. Nec obstat primum fundamentum, in quo dicebamus quòd donatio omnium bonorum præsentium & futurorum est adeo reprobata, quòd non firmetur juramento. Quia illa est reprobata propter majorem & fortio rem rationem, scilicet quia apertè est contra bonos mores, & inducit votum captandæ mortis, & tollit libertatem testandi, quia actu & aptitudine numquam potest habere bona, de quibus testaretur, si valeret donatio: tamen donatio præsentium tantum non est prohibita his rationibus; quia licet privetur bonis præsentibus, posset tamen postea acquirere bona, de quibus testetur; aliàs etiam de jure communi non valeret: sed quia Princeps noster principaliter voluit providere utilitatibus subditorum, prohibetur per nostram legem ista donatio simpliciter facta; tamen cum juramento valeret. Non obstat etiam secundum fundamentum, in quo dixi, quòd quando lex prohibet contractum favore reipublicæ, non firmatur juramento: Quia debet intelligi, quando actus vel contractus prohibetur principaliter favore reipublicæ: sed in

nostro casu prohibetur ista donatio principaliter favore subditorum, licet secundario favore reipublicæ; ergo bene firmatur juramento: & ita probant jura superiora, & tenet Bartol. & communiter DD. in dicta leg. Si quis pro eo, final. column. ff. de Fidejussor. Bald. & communiter DD. in dict. Authen. Sacramenta puberum. Cod. Si advers. vind. Abb. & communiter Canonisti, in cap. Cum contingat, de Jurejur. Domin. & alii DD. in cap. Licet mulieres, eodem tit. lib. 6. Non obstat etiam tertium fundamentum, in quo dicebamus, quòd legi prohibitive non potest renuntiari etiam cum juramento: Quia illa sententia Bart. communiter reprobat secundum Paul. & DD. in dicta leg. Si quis pro eo. ff. de Fidejuss. & secundum Bald. Paul. Jas. & communiter DD. in Authen. Sacramenta puberum. Cod. Si advers. vind. quia si prohibitio legis non tendit principaliter favore reipublicæ, bene potest cum juramento renuntiari. Non obstat etiam quartum fundamentum, in quo dicebamus, quòd donatio excedens 500. solidos sine insinuatione facta, non firmatur juramento, ut tenet Bald. & alii DD. in locis supra allegat. Quia illa sententia & conclusio communiter etiam reprobat; quinimò valet & tenet cum juramento, per supradictas rationes: ita tenent Abb. Imol. & communiter DD. in dict. cap. Cum contingat, de Jurejur.

Quarto quæro, an hodiè pater habens filios possit extraneo donare quintam partem bonorum, de qua poterat antea disporre inter vivos, vel in ultima voluntate? Et videtur, quòd non; quia in effectu est donatio omnium bonorum, quæ est prohibita per nostram legem: nam alià bona, & sic quatuor partes præcisè & necessario sunt legitima filiorum; ergo quinta pars sunt bona libera præsentia, quæ habet ipse pater & donator: & sic apertè videtur quòd non possit valere ista donatio quintæ partis bonorum. Sed ego teneo contrarium, imò, quòd valeat & teneat. Primò; quia dispositio nostræ legis tantum verificatur & habet locum in omnibus bonis donatis, non verò in parte eorum. Secundò; quia licet aliæ quatuor partes debeantur ratione legitime, non tamen sunt effectæ filiorum, nec dominium est translatum ad eos, sed adhuc remanet penes ipsum patrem donantem. Tertio; quia licet aliæ partes pertineant filiis, illud est verum & procedit post mortem patris, & antea ususfructus pertinet patri, & per consequens donatori; & sic apertè sequitur quòd valet & tenet.

5. Quintò quæro, an ista donatio omnium bonorum præsentium valeat & teneat, si non fiat purè & simpliciter, sed causa mortis? Et videtur quòd sic: Primò; quia respectu effectus &

con-

confirmatione æquiparatur ultimæ voluntati, & secundum eam regulatur: text. est in l. 1. & per tot. ff. de Donat. caus. mort. text. in leg. 1. & per tot. Cod. eod. tit. text. in §. 1. Instit. de Donat. text. junctâ Glossa ordinaria, & communione, in leg. 2. ff. de Public. text. in leg. unica, §. fin. Cod. de Cad. toll. text. in leg. Cum pater, §. Eorum de legat. 2. text. in leg. Ut hæredibus, eodem tit. text. in leg. Si mortis, ff. Ad leg. Falcid. text. in leg. Quæ sub. conditione, §. Hoc editum, ff. de Condit. Instit. Secundo & in specie; quia licet donatio pura & simplex quæ excedit quingentos solidos, valeat & teneat cum solemnitate requisita in contractu, & requirit insinuationem; tamen donatio causa mortis requirit solemnitatem requisitam in ultima voluntate, & valet & tenet sine insinuatione: text. est in leg. fin. Cod. de Donat. caus. mort. & ibi Glossa ordinaria, & communiter DD. Sed his non obstantibus, ego teneo contrarium, imò, quòd non valeat & teneat; quia respectu formæ, solemnitatis, & ordinationis, donatio causa mortis æquiparatur contractui: text. est in l. Inter mortis, ff. de Donat. caus. mort. text. in l. Tam his, §. 1. eodem tit. & tenet magistraliter Bart. & communiter DD. in leg. 1. ff. de Legat. 1. Secundo & in specie; quia sicut hodiè ex nudo pacto donationis oritur actio, ut in leg. Si quis argenteum, §. Sin autem, Cod. de Donat. ita oritur ex donatione causa mortis: Gloss. est singularis & unica in leg. Cum pater, §. Mevio de legat. 2. & ibi notant & commendant Bartol. & communiter DD. & reputant singularem & unicam Ang. & Moderni in l. 2. de Legat. 1. ergo ita in casu & termini hujus nostræ legis ista donatio omnium bonorum præsentium respectu formæ, validitatis & ordinationis, æquiparetur contractui, non verò ultimæ voluntati; idè non valeat nec teneat. Non obstat text. in dict. leg. fin. Cod. de Donat. caus. mort. quia ibi consideratur effectus ipsius donationis.

6. Sextò quæro, an ista donatio omnium bonorum præsentium facta Ecclesiæ vel pio loco valeat & teneat? Et breviter & resolutivè teneo quòd sic: Primò, quia cum quis possit in vita personam suam & omnia bona sua præsentia & futura offerre Ecclesiæ vel monasterio, ut in Auth. Ingressi, Cod. de Sacros. Eccles. eadem ratione & à fortiori poterit donare bona tantum præsentia. Secundò & in specie; quia de jure communi donatio omnium bonorum præsentium & futurorum facta Ecclesiæ vel pio loco valebat & tenebat: ita Bartol. in l. fin. Cod. de Pact. pen. column. num. 13. & ibi communiter DD. præcipuè Jas. qui bene loquitur in column. num. 30. Bald. in Auth. Si qua mulier, Cod. de Sacros. Eccl. fin. col. Abb. in cap. In presentia de

Probat. 4. & 5. notabili, & tenet Palac. Rub. hic, in fin. dum tamen Ecclesia teneatur alere donatorem: & licet ad hoc nihil alleget, facit bene text. in l. Sunt qui in id eum trib. leg. seq. ff. de Re jud. & leg. 1. tit. fin. part. 5. & ita lex remanet utiliter expedita.

TEXT. LXX.

LA ley del fuero, que habla cerca de sacar el pariente mas propinquo la cosa vendida de patrimonio por el tanto, haya también lugar quando se vendiere en almoneda pública, aunque sea por mandamiento de Juez: y los nueve dias que dispone la ley del Fuero, se cuenten en este caso desde el dia del remate; con tanto que consigne el que lo saca el precio, y haga las otras diligencias que dispone la ley del Fuero, y la ley del Ordenamiento de Nieva, y assimismo haya de pagar al comprador las costas, y el alcavala, si las pagó el comprador, antes que la cosa assi vendida le sea entregada.

Id est:

Lex fori, quæ agit de jure consanguinei propinquis rem ex patrimonio venditam tantundem redimendam, habeat etiam locum quum licitatione publica sit vendita, etiamsi (licitatio) sit ex Judicis mandato: & novem illi dies, quos lex fori disponit, numerentur in hoc casu à die venditionis absolutæ; modò is qui redemit consequatur pretium, & illas diligencias præstet, quas lex Fori disponit, & lex Ordinamenti Nievensis; atque etiam emptor solvat expensas & vectigal, si emptor (primus) illud solverat, antequam res hoc modo redempta ei tradatur.

TEXT. LXXI.

QUANDO muchas cosas fueren vendidas por un precio, que sean de patrimonio, & abolengo; que el pariente mas propinquo no pueda sacar la una, y dexar las otras, sino que todas las haya de sacar, & ninguna dellas: pero si las dichas cosas fueren juntamente vendidas por diversos precios, en tal caso puede el pariente mas propinquo sacar las que dellas quisiere, haciendo las diligencias, y solemnidades en las dichas leyes del Fuero, y Ordenamiento contenidas.

Id est:

Quum res plures ad patrimonium pertinentes uno pre-